

**ПРІОРИТЕТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ.
АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНИХ І МІСЦЕВИХ РИНКІВ**

УДК 35:330.2

В. В. СКРИЛЬ, М. Р. КЛІТНА

Полтавський національний технічний університет імені Ю. Кондратюка

**ДИНАМІКА ТА АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ПОЛТАВСЬКОГО РЕГІОНУ**

В статті досліджено інвестиційну привабливість Полтавського регіону. Визначено головні переваги регіону. Узагальнено коло проблем, що перешкоджають успішному залученню інвестицій у регіон. Проаналізовано фактори впливу на інвестиційну привабливість регіону та визначено комплекс різноманітних факторів, що є найбільш впливовими. Встановлено, що для покращення інвестиційного клімату регіону необхідно застосування нетрадиційних підходів для оновлення інвестиційної політики.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестори, інвестиційний потенціал, Полтавський регіон.

V. V. SKRYL, M. R. KLITNA

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

**DYNAMICS AND ANALYSIS INVESTMENT ATTRACTIVENESS
POLTAVA REGION**

The main purpose of this paper is to study and analyze the Poltava region as an attractive investment region of Ukraine and identify the major factors influencing its attractiveness. The analysis was determined the main advantages of the region. That is what made it possible to synthesize a range of issues that currently impede the successful investment in the region. The authors analyzed the factors influencing the investment attractiveness of the region. This enabled the author to develop the concept of factors influencing the attractiveness of the region. Generalizing analysis, we note the following. For improving the investment climate in the region is necessary to use non-traditional approaches to update the investment policy.

Keywords: investment, investment attractiveness, investors, investment potential, Poltava region.

Постановка проблеми. Інвестиції є невід'ємною складовою будь-якої економічної системи, що допомагають по-перше, зупинити спад і поживити виробництво, а по-друге, створити умови для розв'язання глибокої структурної перебудови національної економіки.

Інвестиційна привабливість регіону являє собою такий набір характеристик розвитку економіки певної галузі певного регіону, який схиляє інвестора до вкладання коштів у підприємства цієї галузі.

Головними перевагами Полтавського регіону, що приваблюють інвесторів є його розташування, забезпеченість корисними копалинами, висока якість освіти, науковий потенціал та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На території України проблемами оцінки інвестиційної привабливості регіонів у своїх працях займалися такі науковці, як І. Бланк [1], А. Гайдуцький [2], В. Гриньова [3], Я. Задорожна [4], Т. Майорова [6] та багатьох інших. Але значна частина питань, пов'язаних з дослідженням динаміки та аналізу інвестиційної привабливості регіону, ще залишається не розкритою або потребує удосконалення.

Конкурентоспроможність регіону залишається актуальною проблемою для економічного розвитку країни. Одним із головних критеріїв оцінки конкурентоспроможності регіону є інтенсивність залучення інвестицій.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Для створення сприятливого інвестиційного клімату необхідно оновлення основного капіталу та реструктуризація всієї фінансово-інвестиційної сфери. Тому на сьогодні необхідно визначити найвагоміші фактори впливу на інвестиційну привабливість регіону та встановити причини низької інвестиційної активності, що дасть можливість розробити та впровадити фактори впливу для поживлення інвестиційної активності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження та аналіз Полтавської області як інвестиційно-привабливого регіону України та виявлення основних факторів впливу на його інвестиційну привабливість.

Вклад основного матеріалу. Інвестиції в економіку регіонів на сьогодні виступають одним з основних джерел економічного розвитку. Інвестиційна привабливість регіонів – це узагальнююча характеристика окремих регіонів з точки зору ефективності здійснення в них інвестиційних вкладень.

Інвестиційна привабливість кожного регіону визначається комплексом різноманітних факторів, перелік найвпливовіших з яких представлений на рисунку 1.

Полтавський регіон на сьогодні – це розвинута промислово-аграрна територія України, багата природними ресурсами, екологічно чиста, приваблива для інвесторів та туристів. Його площа – 28,75 тис. кв. км, що складає 4,8% від території України. Межує з Харківською, Дніпропетровською, Чернігівською,

Черкаською, Київською, Сумською, Кіровоградською областями. В області 25 районів. Всього населених пунктів – 1847, з них міст обласного значення – 5, міст районного значення – 10, селищ міського типу – 21, селищ – 15, сіл – 1796. Чисельність населення області складає 1477,2 тис. чол., що становить 3,2% від населення України, у тому числі сільське 572,3 тис. чол. (38,7%), міське 904,9 тис. чол. (61,3%). За 2010–2012 роки область скоротила борги із заробітної плати з 48 млн грн до 15 млн грн. На економічно активних підприємствах за ці роки заборгованість зменшена на 90% (з 25 млн грн до 2 млн грн).

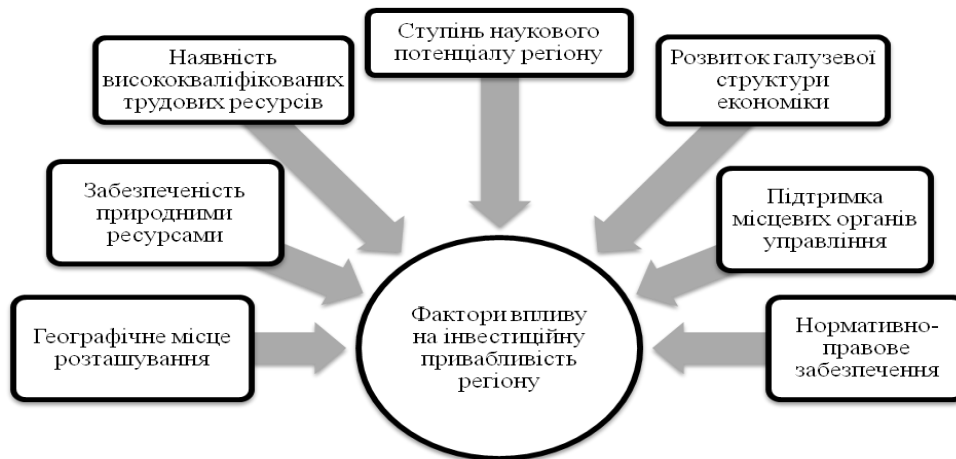

Рис. 1. Фактори впливу на інвестиційну привабливість регіону (авторська розробка)

Економіка регіону розвивається у таких напрямках, як промислове виробництво (7910,4 млн дол. США); прями іноземні інвестиції (699,6 млн дол. США); експорт/імпорт товарів (3,4/1,1 млрд дол. США); середня заробітна плата в регіоні – 2481 грн (310,1 дол. США). Рівень безробіття сягає 9,2% [5].

Головними перевагами для інвестування в Полтавський регіон є його зручне розташування – Полтавська область розташована в центрі України. Густа та розгалужена мережа автомобільних та залізничних шляхів створює необхідну інфраструктуру для живих торгівельно-економічних зв'язків Полтавського регіону зі столицею Києвом і іншими важливими економічними центрами України (Харків, Дніпропетровськ, Донецьк та Запоріжжя) та закордоном.

Полтавська область є достатньо забезпечена корисними копалинами. На її території обліковується 330 родовищ і 103 об'єкти обліку (з урахуванням комплексності) різноманітних корисних копалин, з яких 142 родовища і 69 об'єктів обліку (з урахуванням комплексності) розробляються. Одне з перших місць за кількістю розвіданих запасів і родовищ в області посідає паливно-енергетична сировина (40,1%), яка представлена нафтою, газом (вільним і розчиненим у нафті), конденсатом, низкою супутніх корисних копалин, розчинених у газі і нафті та торфом. Область володіє значною кількістю запасів (38,6%) корисних копалин, що застосовуються для виробництва будівельних матеріалів, решта це руди чорних металів – 1,7%, води питні, технічні та мінеральні – 19,6%.

Важливе значення для потенційних інвесторів є трудові ресурси високого рівня кваліфікації. В області діє 31 вищий навчальний заклад, 10 філій та 43 професійно-технічних закладів. Щорічно випускниками стають близько 20,0 тис. студентів.

Інвесторів приваблює також великий науковий потенціал регіону. На 1 січня 2011 року кількість працівників наукових організацій склала 1360 осіб, що більше відповідного періоду минулого року на 107%. Кількість спеціалістів, які виконують наукові та науково-технічні роботи складає 1034 осіб, у тому числі доктора наук – 30 осіб та кандидати наук – 211 осіб. Кількість працівників, які виконують наукові та науково-технічні роботи за сумісництвом складає 2178 осіб, у тому числі доктора наук – 209 осіб та кандидати наук – 1017 осіб [5].

Найбільш пріоритетними галузями економіки для інвестування у Полтавській області є автомобілебудування, агропромисловий комплекс, машинобудування, виробництво будівельних матеріалів, електротехнічна промисловість.

Найбільшими іноземними інвесторами у розвиток регіону являються компанія «FERREXPO» (Швейцарія); компанія «JKX OIL and GAS plc» (Великобританія); Полтавська газонафтова компанія, (Великобританія); агрохолдинг «Белгранкорм» (Росія); Група Нутрітек (Росія); компанія «Sigma Bleyzer» (США); компанія «PIONEER HI-BRED», (США); компанія «IDS GROUP» (Україна).

Залучення інвестиційних ресурсів у регіон є одним із головних пріоритетів роботи облдержадміністрації Полтавському регіоні. У 2011 році в області було реалізовано 108 важливих для розвитку регіону інвестиційних проектів. Значна їх частина спрямована на модернізацію та розвиток виробництва. З метою подальшого поживлення інвестиційної сфери розроблено Програму залучення інвестицій у розвиток Полтавської області до 2015 року та Програму підтримки інвестиційної діяльності,

зміцнення міжнародного іміджу та розвитку міжнародного співробітництва Полтавської області на 2011 – 2013 роки, що затверджені рішеннями сесій обласної ради.

Загальний обсяг унесених з початку інвестування в економіку області прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2012 р. становив 942,8 млн дол. США, що на 34,3% більше обсягів інвестицій на початок 2012 р., та в розрахунку на одну особу населення склав 643,7 дол.

Інвестиції надійшли із 46 країн світу. До основних країн-інвесторів, на які припадає понад 97% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Швейцарія – 521,7 млн дол. США, Кіпр – 143,1 млн дол. США, Нідерланди – 108,2 млн дол. США, Велика Британія – 62,7 млн дол. США, Російська Федерація – 46,8 млн дол. США, Панама – 14,8 млн дол. США, Віргінські Острови (Британія) – 12,4 млн дол. США, Азербайджан – 9,8 млн дол. США (рис.2) [8].

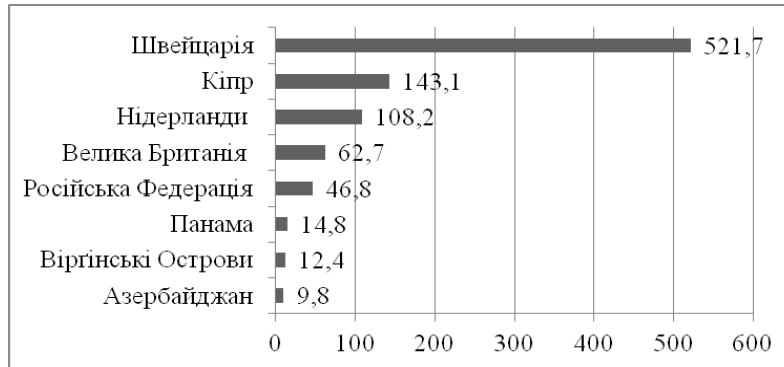

Рис. 2. Основні країн-інвестори Полтавської області у 2012 році, млн дол. США [8]

У підприємства промисловості вкладено 410,8 млн дол. США (43,6% загального обсягу), у тому числі добувної – 342,3 млн дол. США. На підприємствах, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, зосереджено 395,1 млн дол. США (41,9% загального обсягу), на підприємствах торгівлі; з ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 86,3 млн дол. США (9,1%), у фінансових установах – 18,6 млн дол. США (2,0%) (рис. 3) [8].

Підприємства області мають заборгованість за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (борговими інструментами) перед прямими іноземними інвесторами у сумі 267,9 млн дол. США (станом на 31 грудня 2012 р.).

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) на 31 грудня 2012 р. становив 1210,7 млн дол. США. Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з області в економіку країн світу на 31 грудня 2012 р. становив 2,3 млн дол. США.

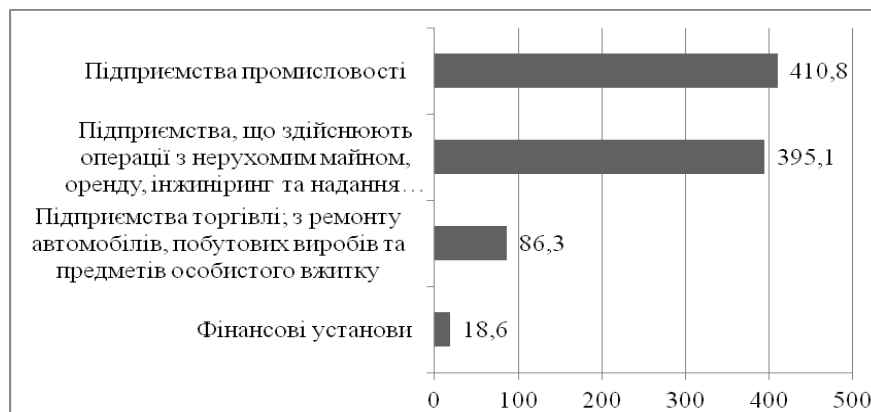

Рис. 3. Розподіл інвестицій по підприємствах різних галузей у 2012 році, млн дол. США [8]

Згідно прес-служби Мінекономрозвитку, за результатами 2012 року підприємствами та організаціями усіх форм власності за рахунок усіх джерел фінансування усього в Україні освоєно 263,7 млрд гривень капітальних інвестицій. Для Полтавського регіону цей показник дорівнює 10,19 млрд гривень капітальних інвестицій [7].

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств і організацій, за рахунок яких у 2012 році по Україні освоєно 59,2 відсотка капіталовкладень. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 16,1 відсотка. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 9,5 відсотка капітальних інвестицій. Частка коштів населення на індивідуальне

житлове будівництво становила 8,3 відсотка усіх капіталовкладень.

Полтавська область займає 8 місце по приросту капітальних інвестицій у 2012 році. Динаміка надходження інвестицій в економіку Полтавського регіону протягом 2009–2012 років представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

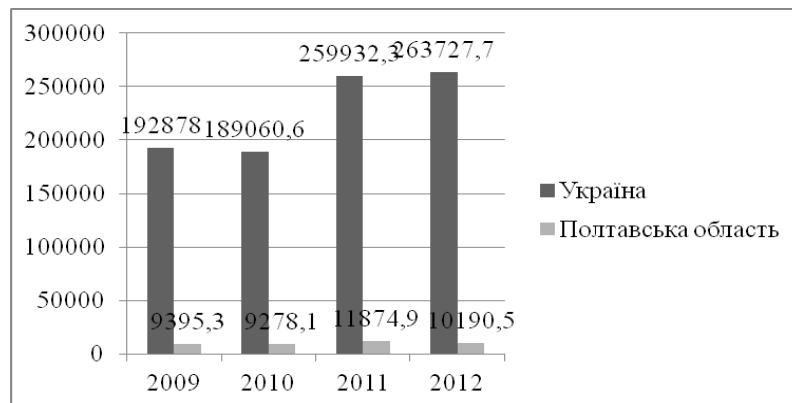
Приріст капітальних інвестицій по Україні та Полтавській області за 2009–2012 роки, тис. грн [7]

	2009	2010	2011	2012
Україна	192878,0	189060,6	259932,3	263727,7
Полтавська область	9395,3	9278,1	11874,9	10190,5

Аналіз надходження капітальних інвестицій по Полтавському регіону та Україні в цілому подано на рисунку 4.

На сьогодні в Полтавській області реалізується 75 найбільш вагомих інвестиційних проектів. Зокрема ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» реалізує інвестиційний проект щодо створення міжрегіональних двосистемних електропоїздів з експлуатаційною швидкістю руху до 250 км/годину, які за своєю якістю та технічними характеристикам не поступаються зарубіжним аналогам.

ПАТ «АвтоКрАЗ» впроваджує у промислове виробництво автомобільне шасі новітньої модифікації під установку різноманітного обладнання комунального та промислового призначення.

Рис. 4. Приріст капітальних інвестицій по Україні та Полтавській області за 2009–2012 роки, тис. грн [8]

Високими темпами розвивається гірничодобувна галузь. Біланівським, Полтавським та Єрствіським гірничо-збагачувальними комбінатами впроваджується ряд інвестиційних проектів з розробки нових родовищ та виробництву збагаченого залізородного концентрату.

Розпочато будівництво електрометалургійного комбінату «Ворскла Сталь» у м. Комсомольську, який в перспективі забезпечуватиме до 10% обсягів виробництва металургійної галузі України.

Реалізація інвестиційних проектів у тваринництві дозволила вивести галузь на якісно новий технологічний рівень виробництва. На базі ТОВ «Докучаївські черноземи» Карлівського району іноземним інвестором планується збудувати комплекс з виробництва м'яса птиці (індиків), потужністю 13 тис. тонн на рік.

У Полтавському районі розпочалася реалізація інвестиційного проекту німецької компанії «Хака» з будівництва свиногокомплексу, загальною вартістю 12 млн євро. До кінця поточного року буде введено в експлуатацію першу чергу.

Отже, узагальнюючи вищесказане до пріоритетних сфер інвестицій у Полтавській області можна віднести: сільське господарство, промисловість, будівництво, регіональна інфраструктура, туристично-рекреаційна галузь, охорона довкілля. Полтавською обласною радою було затверджено «Програму залучення інвестицій у розвиток Полтавської області до 2015 року» [9], згідно якої затверджені наступні шляхи інвестування попередньо перелічених сфер.

Так, як Полтавський регіон серед інших регіонів України традиційно виділяється розвитком аграрної сфери, спеціалізується на виробництві зерна, технічних культур, яловичини, свинини і молока, то будуть направлені зусилля на будівництво елеваторних ємностей, а з метою подальшого нарощування обсягів тваринницької продукції планується реалізація 18 інвестиційних проектів тваринницьких об'єктів із загальним обсягом капітальних вкладень понад 2,4 млрд грн.

Щорічно нарощуються обсяги виконаних робіт по будівництву, зростають показники вводу в

експлуатацію житла. Сесією обласної ради затверджена відповідна програма на 2010–2017 роки, що передбачається будівництво у: 2010 році – 500 кв. м, обсяг інвестицій – 2,5 млн грн; 2015 році – 80,4 тис. кв. м, обсяг інвестицій – 404,4 млн грн; 2017 році – 110,2 тис. кв. м, обсяг інвестицій – 554,6 млн грн [9].

Серед головних заходів з розвитку туристично-рекреаційної сфери є розбудова і модернізація туристичної і рекреаційної інфраструктури; впровадження кластерної системи туристичного обслуговування; розширення мережі центрів туристичної інформації в області.

Висновки. Отже аналіз інвестиційної привабливості Полтавського регіону показав, що на сьогодні в інвестиційній діяльності Полтавської області виникають певні проблеми. По-перше, спостерігається низька частка зовнішніх інвестицій, в тому числі іноземних в загальному обсязі інвестування економіки. По-друге, негативно впливає на започаткування реалізації інвестиційних проєктів та знижує рівень інвестиційної привабливості областей та України в цілому громіздка дозвільна система. По-третє, використання сучасних засобів поширення інформації щодо інвестиційного потенціалу області знаходиться на низькому рівні. По-четверте, досі не має чіткої системи супроводження інвестиційних проєктів на всіх стадіях його реалізації з боку органів місцевої влади. Також на сьогодні існує незначна кількість якісно розроблених інфраструктурних інвестиційних проєктів, які б могли претендувати на залучення міжнародних інвестиційних ресурсів.

Успішному залученню інвестицій до регіону сприяє низка факторів, серед яких доцільність приведення стратегії залучення інвестицій у відповідність до потреб пріоритетних галузей економіки з метою їх перетворення на «точки зростання»; необхідність диференціації бренду області від інших регіонів в залежності від визначених сфер інвестування; забезпечення інвесторів необхідною системною підтримкою, зокрема, в реєстрації бізнесу, залученні персоналу тощо.

Саме тому за сучасних умов соціально-економічний розвиток Полтавського регіону потребує застосування нетрадиційних підходів у розробці, а також втілення у життя оновленої інвестиційної політики розвитку регіону.

Інвестиційна привабливість регіонів являє собою інтегральну характеристика окремих регіонів країни з позицій ефективності здійснення у них інвестиційної діяльності. Полтавський регіон на сьогодні є відкритим для залучення інвестицій, кількість яких зростає кожного року. Обласна адміністрація області докладає зусилля для розвитку інвестиційного потенціалу регіону. Та досі залишається низка проблем, подолавши які Полтавський регіон зможе залучати більше інвестиційних ресурсів.

Література

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / Бланк И.А. – К. : МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. – 448 с.
2. Гайдучський А.П. Методологічні аспекти інвестиційної привабливості економіки / А.П. Гайдучський // Регіональна економіка. – 2004. – № 4. – С. 81–86.
3. Інвестування : [навч. посібник] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда / За заг. ред. В. М. Гриньової. / – Х. : Інжек, 2003. – 320 с.
4. Задорожна Я.Є. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів / Я.Є.Задорожна, Л.П. Дядечко // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 2. – С. 32–35.
5. Invest Ukraine «Полтавська область» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://investukraine.com/uk/1836-poltava-region>.
6. Май-орова Т.В. Інвестиційна діяльність : [підруч. для студ. вищ. навн. закл.] / Т.В. Май-орова. – К. : Центр учбо-вої літ-ратури, 2009. – 472 с.
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України «Капітальні інвестиції за 2012 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.
8. Прес-випуск «Прямі іноземні інвестиції в економіку області станом на 31 грудня 2012 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.poltavastat.gov.ua/main/all_page/press/2013/pres_v2%282013%29.htm.
9. Програма залучення інвестицій у розвиток Полтавської області до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.investinpoltava.gov.ua/db/files/proginvest.pdf>.

References

1. Blank I.A. Investment Management. - K.: MP "ITEM" LTD, "United Trade Limited London", 1995 - 448p.
2. Haidutskyi A.P. Methodological aspects of investment attractiveness in economy // Regional Economics. - 2004. - № 4, p.81 -86.
3. Grinyova V.M. Investing: Teach. manual / V.M. Grinyova, V.A. Koyuda, T.I. Lepeyko, O. P. Koyuda / Under total. eds. V.M. Grinyova. / - X: INGEK, 2003. - 320 p.
4. Zadorozhna Y.E. Increasing the investment attractiveness of entrepreneurship as a way of attracting investment resources / Y.Y.Zadorozhna, L.P. Diadchko // Investment: Practice and Experience number 2. - 2007. - P.32 -35.
5. InvestUkraine «Poltava» [electronic resource]. - Mode of access: <http://investukraine.com/uk/1836-poltava-region>.
6. Maiorova T.V. Investing: textbooks for students/ T. Maiorova. - Kyiv: Centre textbooks, 2009. - 472 p.
7. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine "Capital investment for 2012" [electronic resource]. - Mode of access: <http://www.me.gov.ua/>.

8. Press release " Foreign direct investment in the region as of 31 December 2012" [electronic resource]. - Mode of access: http://www.poltavastat.gov.ua/main/all_page/press/2013.

9. "The program to attract investments in the development of Poltava region by 2015" [electronic resource]. - Mode of access: <http://www.investinpoltava.gov.ua/db/files/proginvest.pdf>.

Надійшла 10.02.2014; рецензент: д. е. н. Птащенко Л. О.

УДК 911.338(447)

І. Є. ЖУРБА

Хмельницький національний університет

ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗАСАДИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розкрито теоретико-методологічні засади раціонального природокористування у регіоні, розкрито сутність природокористування як економічної категорії. Проведено економіко-географічно характеристику природних ресурсів Хмельницької області, дано аналіз компонентно-функціональної та територіально-функціональної структури природно-ресурсного потенціалу Хмельниччини.

Ключові слова: природокористування, територіальна структура, природно-ресурсний потенціал, рекреаційні ресурси.

I. Y. ZHURBA

Khmelnytskyi national university

ECONOMIC AND GEOGRAPHIC BASES OF RATIONAL NATURE MANAGEMENT KHMELNITSKY REGION

Reveals the theoretical and methodological foundations of rational nature management in the region, reveals the essence of nature as an economic category. This article deals with a modern vision, which is that it is viewed as a totality of all forms of using natural resources and actions of society aimed at restoration and conservation. Made an economic and geographic characteristics of natural resources Khmelnytsky region, an analysis of component and functional, territorial and functional structure of the natural resource potential interest. Based on the valuation of quantitative and qualitative parameters of natural resources by the author found that the structure of the natural resources of Khmelnytsky region dominated land resources.

Keywords: nature management, territorial structure, natural resource potential and recreational resources.

Постановка проблеми. У процесі переходу економіки України до ринкових відносин посилюється увага до наукового обґрунтування територіальної організації суспільства, передусім, досягнення комплексного економічного і соціального розвитку країни загалом і окремих її регіонів. Такий розвиток передбачає досягнення раціональних параметрів природокористування, поліпшення якості довкілля. У зв'язку з цим посилюється увага до вивчення сучасного стану природокористування в окремих регіонах країни для наукового обґрунтування господарської діяльності, яка забезпечувала б динамічну рівновагу регіональних геосистем у нових умовах господарювання. Особливо актуальною при цьому є оцінка природно-ресурсного потенціалу (ПРП) регіону, виявлення ефективності його використання у різних галузях, розробка механізму управління природокористуванням. Не менш важливим є також встановлення відповідності структури господарського комплексу регіону, його природно-ресурсного потенціалу, виявлення співвідношення між екстенсивним та інтенсивним використанням природних ресурсів та ін.

Аналіз останніх публікацій. Окремим аспектам даної проблеми присвячено наукові дослідження В.О.Анучіна, Г.О.Бачинського, І.О.Горленко, Ю.Д.Дмитревського, Ф.Д.Заставного, О.В.Заставецької, М.Г.Ігнатенка, І.В.Комара, І.П.Ковальчука, І.Ю.Левицького, О.М.Маринича, О.О.Мінца, Ю.П.Михайлова, М.М.Паламарчука, В.М.Пашенка, М.Д. Пістуна, В.С.Преображенського, В.П.Руденка, Л.Г.Руденка, П.О.Сухого, П.Г.Шищенка, О.І.Шабля, Т.Є.Ясюк.

Водночас багато питань економіко-географічних досліджень ПРП на рівні адміністративних районів та областей залишаються недостатньо розробленими. Зокрема, подальшої уваги географів та економістів вимагають питання вдосконалення механізму природокористування і природоохоронної діяльності на рівні регіону; відсутність єдиного підходу до кількісної оцінки ПРП; недостатня вивченість компонентної структури інтегрального ПРП обласних регіонів, його географічної різноманітності; системних досліджень економічної ефективності природокористування у різних галузях і регіонах України. Зважаючи на необхідність реструктуризації регіональних господарських комплексів виникає особлива потреба у обґрунтуванні теоретичних та прикладних засад природокористування в обласних регіонах, яка є головними об'єктами реалізації регіональної політики на сучасному етапі трансформації суспільних відносин.

Мета дослідження. Дослідити теоретико-методологічні засади раціонального природокористування у Хмельницькій області.

Виклад основного матеріалу. У роботі розкрито сутність природокористування як динамічної